

LUNDS
UNIVERSITET

Vem ska räddas från vem?

- En kritisk diskursanalys av Sverigedemokraternas åtgärdsprogram för kvinnor i vardagen.

Elin Ridderman

Avdelning för mänskliga rättigheter

Historiska institutionen

Kurskod: MRSG31

Termin: Höstterminen 2019

Handledare: Andreas Tullberg

Abstract

Syftet med denna undersökning är att kritiskt granska hur Sverigedemokraterna (SD) redogör för de åtgärder de anser att Sverige bör vidta i arbetet för att säkra kvinnans utsatta roll i det svenska samhället.

För att nå detta mål analyserar jag Sverigedemokraternas åtgärdsrapport för mäns våld mot kvinnor i vardagen genom att göra en kritisk diskursanalys. Genom Norman Faircloughs version av kritisk diskursanalys som metodiska tillvägagångssätt studeras det underliggande och egentliga budskapet i författarnas språk. Detta kommer visa på ordval och val av perspektiv samt ställningstaganden som speglar Sverigedemokraternas politiska ståndpunkt.

Översiktens resultat kan sammanfattas med att denna undersökning bidrar med förståelse kring hur Sverigedemokraterna motiverar de invandringskritiska budskap som framträder i granskning av deras åtgärdsrapport mot mäns våld mot kvinnor. Detta gör

Sverigedemokraterna genom att driva feministiska frågor som argument mot invandring.

Resultatet av denna undersökning har visat på att den växande invandringskritiska diskursen kan verka för att skapa ojämlikheter och orättvisor kring synen på etnicitet hos män, kopplat till mäns våldsagerande beteende mot kvinnor.

Nyckelord: Sverigedemokraterna, feminism, våld, invandringspolitik, jämställdhet.

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	Syfte och frågeställningar	2
1.2	Primär- och sekundärmaterial	3
1.3	Material och avgränsningar	5
2.0	Bakgrund	6
3.0	Metod	7
3.1	Metodiskt tillvägagångsätt	9
4.0	Teori	9
5.0	Forskningsöversikt	10
5.1	Feminism och Sverigedemokraternas ideologi	11
5.2	Kön och maktstrukturer	13
5.3	Män och jämställdhet	16
5.4	Attityder till jämställdhet	18
6.0	Analys	21
7.0	Resultat diskussion	28

Källförteckning

1. Inledning

År 2017 lämnade Sverigedemokraterna in en av många motioner till riksdagen. Den aktuella rapport som ligger till grund för denna undersökning består av Sverigedemokraternas åtgärdsprogram för kvinnor i vardagen.¹ Där lägger Sverigedemokraterna fram och presenterar förslag till riksdagsbeslut kring åtgärder som Sverige bör vidta för att hjälpa kvinnan i sin utsatta roll i det våld hon tvingas utstå från mannen. Sverigedemokraterna skriver inledande i sin rapport att de står bakom att kvinnor och män ska ha samma rättigheter och därmed lika stor rätt till ett tryggt liv oavsett kön. Men det utbredda kvinnovåldet som sker skapar en otrygghet för kvinnorna i befolkningen, vilket riskerar att leda till inskränkningar i kvinnors frihet och livsmönster. Detta påverkar i sin tur kvinnans rättigheter och på så vis även hennes möjligheter att vara jämställd mannen.²

Sverigedemokraterna menar att detta är en av anledningarna till att kvinnovåld är ett betydande jämställdhetsproblem i samhället som måste tas på största allvar. SD framhåller att man i denna rapport lägger fram flera förslag på effektiva och innovativa åtgärder som syftar till att skapa ett tryggt och säkert land för hela Sveriges befolkning. SD vill genom dessa åtgärder minska återfallsbrottligheten samt skapa bättre förutsättningar för att kvinnor ska känna sig säkra i samhället.³

Det har i olika sammanhang hävdats att rasism och fientlighet mot rädsla inför den som är annorlunda inte kan tas bort genom information med rationella argument. Detta eftersom dessa fenomen har sina rötter i en värld – och människosyn som har verkat i kulturen under flera århundraden.

Historien visar att föreställningar om tillhörighet, kultur, etnicitet, nation och identitet är alla faktorer relaterade till, samt rustar för starka krafter såväl inom som mellan människor. Detta faktum gör det extra viktigt att kritiskt belysa dessa föreställningar.

Det handlar om sociala konstruktioner, formade av människor under historiska grunder.

---

¹ Richard Jomshof m.fl. (SD, -). Motion till riksdagen 2017/18: 3060. Åtgärdsprogram för kvinnor i vardagen.

² Richard Jomshof m.fl. (SD, -). Motion till riksdagen 2017/18: 3060. Åtgärdsprogram för kvinnor i vardagen. S 3 - 4.

³ Richard Jomshof m.fl. (SD, -). Motion till riksdagen 2017/18: 3060. Åtgärdsprogram för kvinnor i vardagen. S 2-5.

Mannen är normen och kvinnan ses som en avvikelse från denna norm. Så har det genom historien alltid varit. Dock kan det vara svårt att tänka sig att detta än idag skulle vara fallet i ett land som Sverige, ett land som rankats till ett av de mest jämställda länderna i världen. Men även om kvinnor och män är betydligt mer jämställda idag än de var för endast någon generation tillbaka och dessutom betydligt mer jämställda i Sverige, jämfört med många andra länder, så finns det fortfarande många exempel som visar på att det är mannen som än idag är normen i samhället.⁴

Varje samhälle bär på skillnader som genererar motsättningar. Några av de mest konkreta och tydliga uttrycken för en engagerad debatt i dagens Sverige är relaterade till en ny form av lägermentalitet som under de senaste decennierna har delat in Sverige i ett ”vi” och ”dom”.⁵

När man läser Sverigedemokraternas rapport finns det flera saker att fundera över. Vem menar SD egentligen att kvinnan måste skyddas ifrån? Och vem menar SD bär ansvaret att trygga kvinnans utsatta roll i samhället? Och hur skildras Sverigedemokraternas politiska ståndpunkt i deras förslag på åtgärder i partiets åtgärdsprogram? Studiens specifika frågeställningar jag ämnar besvara kommer presenteras mer uttryckligen i kommande kapitel.

1.1 Syfte och frågeställning

Syftet med uppsatsen är att genom ett kritiskt perspektiv granska hur Sverigedemokraterna redogör för de åtgärder de anser att Sverige bör vidta i arbetet för att säkra kvinnans utsatta roll i det svenska samhället. Genom att i denna studie använda mig av Norman Faircloughs modell av kritisk diskursanalys ämnar jag granska följande frågeställningar:

- Hur skildras Sverigedemokraternas politiska ståndpunkt i deras förslag på åtgärder i partiets åtgärdsprogram för kvinnor?
- Hur skildrar Sverigedemokraterna kvinnans roll genom partiets åtgärdsprogram?

---

⁴ Christofer Edling & Fredrik Liljeros, 2014. Ett delat samhälle – makt, intersektionalitet och social skiktning. Repro AB, Stockholm. S 52 – 53.

⁵ Christofer Edling & Fredrik Liljeros 2014. Ett delat samhälle – makt, intersektionalitet och social skiktning. Repro AB, Stockholm. S 75.

Studien består av en granskning av Sverigedemokraternas åtgärdsprogram för våld mot kvinnor. För att genomföra undersökningen av Sverigedemokraternas åtgärdsrapport har jag använt mig av delar av Faircloughs modell för kritisk diskursanalys som arbetsmetod. Materialet har sedan granskats utifrån en kritisk feministisk teori hämtad från Maja Sager och Diana Mulinaris artikel ”Safety for whom? Exploring femonationalism and care – racism in Sweden”.⁶ Detta för att förstå hur Sverigedemokraterna skildrar sina politiska ståndpunkter samt hur de framställer kvinnans roll genom den presentation de presenterar förslag på åtgärder som framläggs i deras åtgärdsprogram för att skydda kvinnan i det svenska samhället från våld.

1.2 Primär - och sekundärmaterial

Materialet som ligger till grund för undersökningen avgränsar sig och är hämtat ifrån Sverigedemokraternas officiella motioner till riksdagen. Det primärmaterial jag använder för min undersökning är Sverigedemokraternas åtgärdsrapport för våld mot kvinnor i vardagen. En motion till riksdagen 2017/18:3060 av Richard Jomshof m.fl. (SD, -).⁷

Sekundärmaterial för denna uppsats består av tidigare forskning och det presenteras kort i detta stycke, men kommer vidare presenteras mer specifikt och utförligt i följande kapitel.

Den tidigare forskning jag valt att ha som underlag för min studie är relevant för att ge en djupare förståelse kring hur min metod och teori tagits an och tillämpats.

Den tidigare forskning som ligger som grund för denna studie hanterar frågor där man visar på olika och ofta motsägelsefulla uppfattningarna om säkerhet som formuleras och argumenteras för det centrala i termen trygghet. Den visar även på olika sätt i vilka självidentifierade antirasistiska feminister, många av dem med invandrarbakgrund, kämpar för alternativa förståelser av kvinnors säkerhet som överskrider hetero – patriarkala och nationalistiska agendor.⁸

---

⁶ Maja Sager & Diana Mulinari. Safety for whom? Exploring femonationalism and care – racism in Sweden. Women´s Studies International Forum. Press 2018

⁷ Richard Jomshof m.fl. (SD, -). Motion till riksdagen 2017/18: 3060. Åtgärdsprogram för kvinnor i vardagen.

⁸. Maja Sager & Diana Mulinari. Safety for whom? Exploring femonationalism and care – racism in Sweden. Women´s Studies International Forum. Press 2018. S 1 – 3.

Den tidigare forskningen tar även upp och visar på hur en och samma människa kan vara utsatt för orättvisor samt diskriminering av olika slag. Man kan då prata om dubbelt eller flerdubbelt förtryck. Det skulle exempelvis kunna handla om en invandrarkvinna tillhörande arbetarklassen som ofta drabbas av orättvisor såväl som kvinna som invandrare.⁹

De diskuterar även det faktum att mannen historiskt sett alltid ansetts vara normen och att kvinnan då blivit en avvikelse från denna norm.¹⁰

Den tidigare forskningen belyser även analyser som gjorts där det har undersökts och kartlagts hur mäns livssituation har förändrats under de senaste åren och hur detta skildrar jämställdhet och/eller brist på jämställdhet i samhället.¹¹

Slutligen tas det upp i den tidigare forskningen information kring vilka attityder man har kunnat studera och belysa bland kvinnor och män genom frågor kopplat till jämställdhet.¹²

---

⁹ Christofer Edling & Fredrik Liljeros, 2014. Ett delat samhälle – makt, intersektionalitet och social skiktning. Repro AB, Stockholm. S 74 – 76.

¹⁰, Christofer Edling & Fredrik Liljeros, 2014. Ett delat samhälle – makt, intersektionalitet och social skiktning. Repro AB, Stockholm. S 52 – 53.

¹¹ Statens offentliga utredningar. SOU 2014:6. Betänkande av utredning om män och jämställdhet. Stockholm 2014.

¹² Thomas Johansson. *Delbetänkande: Män tycker, tänker och gör*. Bilaga 20. Statens offentliga utredningar. SOU 2014:6. Betänkande av utredning om män och jämställdhet. Stockholm 2014.

1.3 Material och avgränsningar

Det primärmaterial som ligger till grund för denna undersökning är Sverigedemokraternas åtgärdsrapport för mäns våld mot kvinnor.¹³ Rapporten i sin helhet är 18 sidor. Jag har valt att titta på Sverigedemokraternas åtgärdsrapport då Sverigedemokraterna är ett av de partier i riksdagen som har en rapport som specifikt inriktar sig på åtgärder för mäns våld mot kvinnor. Då Sverigedemokraterna även har lagt denna rapport med åtgärdsförslag som en motion till riksdagen, anser jag det vara ett relevant material att titta på för att undersöka denna fråga. Rapportens omfång och fokus gav mig hjälp att sedan att avgränsa det redan valda ämnet ytterligare.

Jag valde att använda mig av rapporten i sin helhet. Detta då hela rapporten innehåller delar som är relevanta för att på ett så grundligt vis som möjligt besvara undersökningens frågeställningar.

De eventuella brister denna avgränsning kan komma att visa på är att jag valt att titta på endast en rapport. För att få en mer nyanserad bild av Sverigedemokraternas ståndpunkt i denna fråga skulle jag kunna titta på fler rapporter som skrivits angående liknande ämne. Studien öppnar på så vis även upp möjligheter för att genomföra ytterligare framtida studier inom samma område på ett vidsträcktare plan.

---

¹³ Richard Jomshof m.fl. (SD, -). Motion till riksdagen 2017/18: 3060. Åtgärdsprogram för kvinnor i vardagen.

2.0 Bakgrund

Sverigedemokraterna är ett parti som nu funnits och verkat i 30 år och är idag ett av Sveriges främst växande partier och har idag fler än 30 000 medlemmar i landet.

På Sverigedemokraternas officiella hemsida har de på förstasidan en sammanfattning av partiets viktigaste frågor. Där skriver de bland annat att de arbetar för och strävar efter ett land som håller samman. Partiet menar att om detta ska kunna uppfyllas kan de inte tillåta sig att ge utrymme åt islamism eller annan extremism, då det inte är något som går ihop med Sverigedemokraternas syn på demokrati. Fortsatt skriver partiet att de är stolta över Sveriges kultur och traditioner och att detta är något som bör vårdas och bevaras.

En annan fråga som är sammanfattad och placerad på partiets första sida är frågan om ett tryggt samhälle. Sverigedemokraterna skriver då att de anser att grova brott bör behandlas med hårda straff samt att de medborgare i Sverige som har utländsk bakgrund bör bli utvisade ifall de bryter mot lagen.¹⁴

Sverigedemokraterna beskriver sig själva som ett parti som idag det enda partiet som Sveriges medborgare riktigt kan lita på kan skapa en god utveckling för Sverige. Partiet menar på sin hemsida att till skillnad från de andra stora partierna i Sverige som Moderaterna och Socialdemokraterna ändrar Sverigedemokraterna inte sin politik om det skulle vara så att siffrorna någon gång viker. Partiet menar på att de inte styrs av allianser, fackförbund eller journalister, utan de står på sig och tror på sin politik, till skillnad från de andra partierna i landet.¹⁵

---

¹⁴ Sverigedemokraterna, Sverigedemokratisk politik (Hämtad 2020 – 01 – 11)

¹⁵ Sverigedemokraterna, Sverigedemokratisk politik (Hämtad 2020 – 01 – 11)

3.0 Metod

I min metod har jag tagit inspiration från Norman Faircloughs modell utifrån hur Fairclough tittar på text och språkbruk. Jag håller mig fri till Faircloughs direkta beskrivning av en diskursanalys men har valt att använda hans modell utifrån vissa begränsningar.¹⁶

I vetenskapliga texter och/eller debatter används just ordet diskurs ofta utan någon närmare fastställande av dess innehåll. Det har på så vis kommit att bli ett begrepp med olika betydelser i olika sammanhang. I de flesta fall rymmer begreppet diskurs en idé kring hur språket är strukturerat i olika mönster som våra uttalanden följer när vi agerar inom olika sociala områden. Man skulle kunna beskriva begreppet diskurs som ett bestämt sätt att tala om och förstå världen. I diskursanalysen är teori och metod sammanlänkade. Det diskursanalytiska angreppssättet blir som en typ av paketslösning där metod och teori hänger ihop med varandra. Dock är det viktigt att vara medveten om i användningen av diskursanalys, att man mycket väl kan skapa sig ett eget paket och göra en egen kombination utav element från flera olika diskursanalytiska perspektiv.¹⁷

Den kritiska diskursanalysen används som ett kritiskt angreppssätt som är politiskt engagerat i social förändring. En kritisk diskursanalys är inte politiskt neutral, kritikern ska avslöja den roll som en diskursiv praktik spelar för upprättandet av ojämlika maktförhållanden. Dessutom är avsikten att resultaten av kritisk diskursanalys ska kunna användas i kampen för social förändring. Det är centralt i Faircloughs perspektiv att diskurs är en viktig form av social praktik som både reproducerar och förändrar kunskap, identiteter och sociala relationer. Detta inklusive maktrelationer som samtidigt formas av andra sociala praktiker och strukturer. Fairclough tolkar social struktur som sociala relationer i samhället som helhet och i bestämda institutioner.¹⁸

---

¹⁶ Marianne Winther Jørgensen, & Louise Philips, 2000. Diskursanalys som teori och metod. Studentlitteratur, Lund. S 70 – 72.

¹⁷ Marianne Winther Jørgensen, & Louise Philips 2000. Diskursanalys som teori och metod. Studentlitteratur, Lund. S 7 – 12.

¹⁸ Marianne Winther Jørgensen, & Louise Philips 2000. Diskursanalys som teori och metod. Studentlitteratur, Lund. S 79 – 81.

Fairclough menar även att diskursiv praktik inte endast reproducerar en redan existerande diskursiv struktur. Den ifrågasätter även strukturen genom att ge beteckning åt det som kan ligga utanför strukturen.¹⁹

En diskursanalys bidrar till att synliggöra sociala identiteter, sociala relationer samt kunskaps – och betydelsesystem. När man analyserar diskurs fokuserar man på två dimensioner. För det första, den kommunikativa händelsen, ett fall av språkbruk. I mitt fall är det Sverigedemokraternas åtgärdsrapport. För det andra, diskursordningen. Vilket är summan av de diskurstyper som används inom en social institution eller socialt område.

Det finns tre dimensioner att utgå ifrån som kan dras in i en konkret diskursanalys. Det man då kan titta på är textens egenskaper, de processer som är förbundna med texten samt den bredare sociala praktik som den kommunikativa händelsen är en del av.

Varje kommunikativ händelse fungerar som en form av social praktik genom att den reproducerar eller ifrågasätter diskursordningen. Det betyder att en kommunikativ händelse dels formar och dels formas av den bredare sociala praktiken genom dess förhållande till diskursordningen. Diskursordningen är framförallt ett typ av system som formar och formas av specifika fall av text och språkbruk.²⁰

Diskursiva relationer fungerar som fokus för social kamp och konflikt där diskursordningen kan ses som en domän för potentiell kulturell hegemoni där de dominerande grupperna kämpar om att hävda och bevara de bestämda strukturerna med viljan att bevara dessa. Den underliggande premissen är att diskursiv praktik både speglar och aktivt bidrar till social och kulturell förändring.²¹

---

¹⁹ Marianne Winther Jørgensen, & Louise Philips, 2000. Diskursanalys som teori och metod. Studentlitteratur, Lund. S 70 – 73.

²⁰ Marianne Winther Jørgensen, & Louise Philips, 2000. Diskursanalys som teori och metod. Studentlitteratur, Lund. S 70 – 76.

²¹ Marianne Winther Jørgensen, & Louise Philips, 2000. Diskursanalys som teori och metod. Studentlitteratur, Lund. S 78.

3.1 Metodiskt tillvägagångsätt

Då en kritisk diskursanalys arbetar för att synliggöra sociala identitet, sociala relationer och kunskaps – och betydelsesystem utgick jag från Faircloughs modell där han även vill mena att en diskursiv praktik inte bara återger den struktur som redan finns, utan att även ifrågasätta strukturen genom att ge beteckning åt det som kan ligga utanför strukturen.²² Jag tittar på Sverigedemokraternas åtgärdsprogram utifrån den kritiska diskursmodellen för att kunna belysa dels hur partiet presenterar sina förslag på åtgärder, men även dels för att kunna visa på underliggande betydelser i språket som ligger likt undandömda språkliga betydelser utanför rapportens egentliga struktur.

Jag utgår ifrån Faircloughs perspektiv att använda mig av diskursanalysen som ett kritiskt tillvägagångssätt där det handlar om politiskt engagemang för social förändring. Utifrån Faircloughs perspektiv är den diskursiva metoden är viktig form av social praktik som arbetar för att reproducera samt förändra insikt.²³

4.0 Teori

Valet av teori har kommit att landa i den teori som Maja Sager och Diana Mulinari framställer utifrån de diskussioner som förs i deras artikeln *Safety for whom? Exploring femotionalism and care – racism in Sweden* som handlar om feminism och Sverigedemokraternas politik. Teorins huvudsakliga mening går ut på att Sverigedemokraterna använder i sin politiska kamp i feministiska frågor som argument mot invandring.²⁴ Denna artikeln presenteras även som en del av kommande kapitel under forskningsöversikt.

---

²² Marianne Winther Jørgensen, & Louise Philips, 2000. Diskursanalys som teori och metod. Studentlitteratur, Lund. S 70 – 73.

²³ Marianne Winther Jørgensen, & Louise Philips, 2000. Diskursanalys som teori och metod. Studentlitteratur, Lund. S 79 – 81

²⁴ Maja Sager & Diana Mulinari. Safety for whom? Exploring femotionalism and care – racism in Sweden. Women´s Studies International Forum. Press 2018. S 1 – 2.

Artikeln visar på en undersöker av antifeminism som ett politiskt projekt som särskilt fokuserar på hur antifeministiska agendor handlar om begrepp gällande kön, nationalitet samt diskurser om kvinnors säkerhet. De studerar termen trygghet för att sedan utforska och titta på olika tillvägagångssätt som begreppet trygghet argumenteras för i form av gränser, kroppar och tillhörighet.²⁵ Vidare studerar Sager och Mulinari även de olika sätt på vilka självidentifierade antirasistiska feminister konfronterar och kämpar för alternativa förståelser av kvinnors säkerhet som överskrider hetero – patriarkaliska och nationalistiska agendor. Värt att nämna är även att många av dessa antirasistiska feminister är människor med invandrarbakgrund.²⁶

Istället för att framställa sitt politiska partis ståndpunkter som främlingsfientliga genom att föra en hatpropaganda, ger partiet istället ifrån sig sken av att föra en ”ta hand om propaganda”. Det expanderande stödet till rasistiska agendor som speglas bland annat av de höger – antifeministiska partierna, har blivit alltmer kopplad till och manifesterad genom en emotionell regim av hat mot feminism och mot kvinnor som förkroppsligar feministiska dagordningar.²⁷

5.0 Forskningsöversikt

I detta kapitel kommer jag presentera den tidigare forskningen som ligger som grund och underlag för min undersökning. Den tidigare forskning jag valt att ta med är uppdelad i två forskningsfält som jag anser är av vikt och relevans att ha med som underlag för min undersökning.

Det första handlar om feminism och Sverigedemokraternas ideologiska utgångsläge i deras strävan efter ett Sverige som homogen nation. Det andra handlar om maktstrukturer och jämställdhetens roll och betydelse i samhället.

---

²⁵ Maja Sager & Diana Mulinari. Safety for whom? Exploring femonationalism and care – racism in Sweden. Women´s Studies International Forum. Press 2018. S1.

²⁶ Maja Sager & Diana Mulinari. Safety for whom? Exploring femonationalism and care – racism in Sweden. Women´s Studies International Forum. Press 2018. S 1 – 3.

²⁷ Maja Sager & Diana Mulinari. Safety for whom? Exploring femonationalism and care – racism in Sweden. Women´s Studies International Forum. Press 2018. S 3–4.

5.1 Feminism och Sverigedemokraternas ideologi

Den ökade supporten för högerens främlingsfientliga partier och ideologier i hela Europa är en del av ett radikalt skift när det gäller vår världssyn. På många sätt följer de senaste utvecklingstrenderna i Sverige som support för extrema rasistiska rörelser den europeiska trenden. Men Sverige kan också tolkas som exceptionellt på ett par vis. För det första genom att överväga hur feminism reglerar politiken. För det andra, genom att notera våldsnivån genom vilken denna antifeminism uttrycks, formuleras och ageras. Den expansiva supporten för rasistiska agendor, som speglas bland annat av den extrema högern, har blivit allt mer kopplat till - och manifesterad genom känslomässiga hatregler mot feminism, samt mot hur kvinnor förkroppsligar feministiska agendor. Samtidigt mobiliseras feministiska bekymmer om jämställdhet och utnyttjas för rasistiska och anti – invandringsargument. Att återspegla en oro med denna utveckling kommer att pröva antifeminism som ett politiskt projekt med inriktning på hur antifeministiska agendor handlar om begrepp om kön, nationalitet och diskurser om kvinnors säkerhet.²⁸

I denna artikel visar man på de olika och ofta motsägelsefulla uppfattningarna om säkerhet som formuleras och argumenteras för det centrala i termen trygghet. För att sedan utforska olika metoder för gränser, kroppar och tillhörighet. Slutligen visar dem även i denna artikel på olika sätt i vilka självidentifierade antirasistiska feminister, många av dem med invandrabakgrund, konfronterar dessa attacker och kämpar för alternativa förståelser av kvinnors säkerhet som överskrider hetero – patriarkala och nationalistiska agendor.²⁹ För närvarande har frågor om jämställdhet och feministisk politik blivit centrala för debatter som överensstämmer med migrationskontroll, förändringar i asylsystemet och flyktning och asylsökandes villkor. Dem beskriver i artikeln att svenska debatter uttrycks i två olika men sammanhängande former. För det första feminismens anslag av aktörer med en rasistisk eller fascistisk agenda. Och för det andra den ömhet som visas mot invandring eller rasistiska känslor som feminist identifierad med smala könsbestämda agendor. Svenska feminister som tar motsatt ställning för att främja antirasism eller stödja mångkulturella är i detta avseende ofta utpekade till någon som löser upp nationsgränserna.

---

²⁸ Maja Sager & Diana Mulinari. Safety for whom? Exploring femonationalism and care – racism in Sweden. Women´s Studies International Forum. Press 2018. S 1.

²⁹ Maja Sager & Diana Mulinari. Safety for whom? Exploring femonationalism and care – racism in Sweden. Women´s Studies International Forum. Press 2018. S 1–2.

Så medan rasismen och hatet gentemot icke – vita feminister ofta är våldsamt, har rasism fortfarande en central roll i och hot mot någon som går vidare med antagna anti – nationalistiska ståndpunkter.³⁰

En del av Sverigedemokraternas ideologi är att man ska se och känna solidaritet till dem som identifieras som en del av samma uppbyggnad av nationen. Partiet tar utgångspunkt i den heterosexuella kärnfamiljen som partiet ser vara den centrala och grundläggande delen för reproduktion av nationen.³¹ Sedan 1990 – talet har SD kämpat för att skapa en plattform där dem försöker hävda sambandet mellan migration och brottslighet och som särskilt syftar till att identifiera en koppling mellan våldtäkt och sexuellt våld och migrerande män. Partiets fokus har gått från vulgära anklagelser som ramar in manliga migranter där dom försöker beskriva våldtäkt som en del av muslimsk och afrikansk kultur. Sverigedemokraternas dagordning för lag och ordning, liksom deras agenda för jämställdhet identifierar både migrerande män och feminister som de som kommer i vägen för visionen av ett tryggt hemland och möjligheten att skapa säkerhet för familjer.³²

Centralt på SD:s politiska agenda är en ambition att skapa och förstärka bilden av Sverige som en kaotisk och farlig plats, som en effekt av mångkulturell och feministisk politik. Argumentet att kvinnor känner sig osäkra belyser försöket att ansluta diskurser av rädsla med hatets ideologier. SD formulerar en ideologi för hatet mot migranter, feminister, homosexuella, vänsteraktivitet som står i solidaritet med flyktingar, genom att uppvisa sitt parti som den främsta tryggheten. Trygghet på SD:s dagordning tar sin utgångspunkt från en rasistisk nostalgisk fantasi av en idealiserad välgörenhetsstat från det förflutna som gavs till alla i ett homogent vitt samhälle. Andra gestalter är sedan framskrivet som den som hotar förstörelsen av folkets hem och trygghet.³³

---

³⁰ Maja Sager & Diana Mulinari. Safety for whom? Exploring femonationalism and care – racism in Sweden. Women´s Studies International Forum. Press 2018. S 3.

³¹ Maja Sager & Diana Mulinari. Safety for whom? Exploring femonationalism and care – racism in Sweden. Women´s Studies International Forum. Press 2018. S 3.

³² Maja Sager & Diana Mulinari. Safety for whom? Exploring femonationalism and care – racism in Sweden. Women´s Studies International Forum. Press 2018. S 4.

³³ Maja Sager & Diana Mulinari. Safety for whom? Exploring femonationalism and care – racism in Sweden. Women´s Studies International Forum. Press 2018. S 4 – 5.

” I do not watch TV any more. You know alla these white men in their suits looking serious saving the world. And the media supporting them, repeating the same slogan: ”Muslim men are dangerous, working class men are homophobic and racists.” The problem is always other men, so that these powerful ones get an extra star as good feminist whore. How many of these men in suits; smile and smile and then they write in social media about the thousands ways in which a feminist like me should be taught to behave. But nothing helps. Nothing changes. We have gone public with the threats, but the only dangerous men in the country are the Muslims, and the white men that threaten us should be pitted, they are only sad, lonely and depressed. And that leaves patriarchy intact, the Swedish way.”³⁴

5.2 Kön och maktstrukturer

För den som drabbas av orättvisor eller förnedring på grund av att tillhöra en viss klass, ett visst kön, en viss etnicitet, en viss ålder eller för att ha vissa sexuella preferenser, kan det upplevas som en form av diskriminering och/eller våldsövergrepp. I vardagslivet är dessa kategorier oftast inte lika tydliga och endimensionella som de kan framstå i de teoretiska modellerna. En och samma människa kan vara utsatt för orättvisor och diskriminering av flera olika slag samtidigt, man kan i dessa fall tala om dubbelt eller flerdubbelt förtryck. I Sverige kan det till exempel gälla invandrarkvinnor i arbetarklassen, som drabbas av orättvisor såväl som arbetare som kvinnor och som invandrare.³⁵

Mannen är normen och kvinnan ses som en avvikelse från normen. Det är enkelt att tänka att så ändå inte kan vara fallet här och nu, i Sverige som räknas som ett av de mest jämställda länderna i världen. Men även om kvinnor och män är betydligt mer jämställda i dag än om vi ser tillbaka bara för femtio år sedan, och betydligt mer jämställda i Sverige än många andra länder, så finns det otaliga exempel på att mannen fortfarande är mallen eller normalfallet.³⁶ När vi talar om social skiktning mellan kvinnor och män talar vi i Sverige ofta om könsojämlikheter eller helt enkelt könsskillnader. När begreppet gender började användas i

---

³⁴ Maja Sager & Diana Mulinari. Safety for whom? Exploring femonationalism and care – racism in Sweden. Women’s Studies International Forum. Press 2018. S 6.

³⁵ Christofer Edling & Fredrik Liljeros, 2014. Ett delat samhälle – makt, intersektionalitet och social skiktning. Repro AB, Stockholm. S 146.

³⁶ Christofer Edling & Fredrik Liljeros, 2014. Ett delat samhälle – makt, intersektionalitet och social skiktning. Repro AB, Stockholm. S 52 – 53.

början av 1970 – talet var det en markering av att många av de olika skillnaderna mellan kvinnor och män som vi ser omkring oss inte kan härledas till rent biologiska skillnader, utan att kön skapas socialt. Vi *gör* kön. Detta innebär inte att vi alltid aktivt väljer att göra kön, utan i många avseenden är resultatet ett utfall av att vi medvetet eller omedvetet agerar på ett sätt som förväntas av oss som könade individer i utformade kategorier. Den könsskapande, eller könskonstruerande processen innefattar en hierarkisk dimension där det ena könet - mannen – är normen och kvinnor definieras som en avvikelse från denna mall. Män och manliga egenskaper värderas högre än kvinnor och kvinnliga egenskaper.³⁷

Det finns olika teorier om hur socialt kön uppstår och skapas. Socialiseringen har visat sig vara en central del i flera av dessa. Pojkar och flickor socialiseras in i en könsroll tidigt under uppväxten, eftersom mödrar och fäder fostrar sina barn på samma sätt som de själva blivit uppfostrade in i två olika roller beroende på deras könstillhörighet. Det här perspektivet menar alltså på att könsrollerna uppstår tidigt i livet och kommer sedan till uttryck i alla möjliga sammanhang. Könsrolls-begreppets användbarhet och betydelse för förståelsen av de mönster vi ser i samhället har dock ifrågasatts. Beteckningens roll menar att vi ikläder oss en roll som vi sedan spelar upp i vissa situationer gentemot andra. Kritikerna menar att kön har så allomfattande konsekvenser för människors liv att roll - begreppet är otillräckligt när det gäller att beskriva könsskillnader och dess härkomst. Vi kan inte plocka av oss vår könstillhörighet när dagen är över och vi kommer hem från dagens sysslor och aktiviteter. Vi agerar, blir bemötta och behandlade utifrån normer om kön i så gott som alla situationer och det påverkar människans relationer.³⁸

Det är flera som har kritiserat könsrolls-begreppet. Dessa menar att kvinnor i Sverige i många avseende har mer gemensamt med män i Sverige än med kvinnor i till exempel Afghanistan. Samtidigt finns det stora skillnader i erfarenheter och upplevelser även emellan kvinnor som lever i Sverige. Bland annat beroende på etnicitet, klass och utbildning. En annan kritik har varit att det inte finns en kvinnlighet och en manlighet, utan att det handlar om en uppsättning

---

³⁷ Christofer Edling & Fredrik Liljeros, 2014. Ett delat samhälle – makt, intersektionalitet och social skiktning. Repro AB, Stockholm. S 104 – 105.

³⁸ Christofer Edling & Fredrik Liljeros, 2014. Ett delat samhälle – makt, intersektionalitet och social skiktning. Repro AB, Stockholm. S 53 – 58.

olika sätt på vilket man kan vara kvinna respektive man och att denna stora variation försvinner inom könsrolls-begreppet.³⁹

Varje samhälle bär på skillnader som genererar motsättningar och skapar friktion. Några av de mest påtagliga uttrycken för social frustration och engagerad debatt i dagens svenska samhälle är relaterade till en ny form av lägermentalitet som under de senaste decennierna delat in Sverige i ett ”vi” och ”dom”.⁴⁰

Det visar att även om alla medborgare formellt sett är lika inför lagen, finns det ändå skillnad mellan de villkor och förutsättningar som utgör grunden för svenskars och invandrades möjligheter i det svenska samhället. Detta trots att stora delar av dem som i vardagsspråket utgör kategorin invandrare, är födda i Sverige. De har tillhörighet i en annan etnicitet. De har andra vanor, seder och traditioner. Andra, som rent tekniskt sätt går in i kategorin invandrare, till exempel vita människor med läkarutbildning eller andra med ansedd hög status med bakgrund från USA eller Australien, går inte under epitetet invandrare trots att de tekniskt sett ingår i denna kategori. Begreppet invandrare har alltså utvecklats till att bli ett begrepp som säger något om vissa specifika ursprung och etnisk tillhörighet, men som också indikerar social position eller klass.

Etnicitet, nation och kultur är idag, på ett helt annat sätt än för ett par, tre decennier sedan, centrala kategorier i samhällsdebatten. Vi lever numera i ett Sverige som officiellt uppfattar sig självt som ett mångkulturellt samhälle, det vill säga ett samhälle där olika kulturer existerar dels sida vid sida men även tillsammans. För mångkulturalismen som ideologi är erkännandet och respekterandet av den andres religion, kultur, språk och livsformer själva fundamentet för samhällsbygget. Mångkultur ses här som något positivt, utvecklande och berikande för samhället och medborgarna. Realiteten visar dock att detta erkännande och bejakande av den andre inte alltid är självklara utgångspunkter för alla medborgare i samhället.⁴¹

Det har i olika sammanhang hävdats att rasism och fientlighet mot rädsla inför den som är annorlunda inte kan tas bort varken genom att förmedla kunskap eller med rationella

---

³⁹ Christofer Edling & Fredrik Liljeros, 2014. Ett delat samhälle – makt, intersektionalitet och social skiktning. Repro AB, Stockholm. S 54 – 55.

⁴⁰ Christofer Edling & Fredrik Liljeros, 2014. Ett delat samhälle – makt, intersektionalitet och social skiktning. Repro AB, Stockholm. S 75.

⁴¹ Christofer Edling & Fredrik Liljeros, 2014. Ett delat samhälle – makt, intersektionalitet och social skiktning. Repro AB, Stockholm. S 74 – 77.

argument. Historien visar att föreställningar om tillhörighet, kultur, etnicitet, nation och identitet är relaterade till och mobiliserar starka krafter såväl inom som mellan människor. Detta faktum gör det extra viktigt att kritiskt belysa och dekonstruera dessa föreställningar. Det är sociala konstruktioner, formade av människor under vissa historiska betingelser.⁴²

5.3 Män och jämställdhet

Den här studien handlar om en undersökning där deras mål och agenda har varit att kartlägga och analysera frågor om män och jämställdhet i Sverige. Man har här undersökt hur mäns livssituation har förändrats under senare år och hur detta relaterar till jämställdhet och brist på jämställdhet i samhället. Detta är inte någon undersökning där målet var att lämna förslag till åtgärder, istället hade man som syfte studera och analysera mäns livssituation i Sverige. En stor mängd förändringar har skett i samhället över tid som rör bl.a. nation, klass, etnicitet och sexualitet. Män och kvinnor i Sverige kommer att möta och behöva hantera dessa förändringar som påverkar både direkt och indirekt jämställdheten och möjligheterna att leva ett jämställt liv. På så vis blir det en rad samhällsområden som idag kan komma att utmana mäns självbilder. Samtidigt är det många traditionella normer som lever kvar och hyllas, trots många samhälleliga förändringar och olika typer av politiska insatser. Frågan om jämställdhet har i huvudsak drivits fram med framgång av kvinnor och jämställdhetsarbetet har på flera plan kommit en lång bit på vägen. Men trots hårt och framgångsrikt arbete är det fortfarande en lång väg kvar att vandra till dess att jämställdhetsarbete är i mål.⁴³

Många män har bekräftat jämställdhetsarbetet med positiv inställning medan andra har observerat, förhållit sig passiva och i vissa fall gjort motstånd. I undersökningen lyfter man fram vikten av att det nu är hög tid att fler män tar ett större ansvar och en större delaktighet i arbetet för ett jämställt samhälle och för den feministiska kampen. Jämställdhet är i sig en enkel fråga, den utgår ifrån värderingen att människor, oavsett kön, ska ha samma möjligheter i livet. Har man den värderingen med sig kan man se vilka förändringar som behöver ske i samhället.⁴⁴

---

⁴² Christofer Edling & Fredrik Liljeros, 2014. Ett delat samhälle – makt, intersektionalitet och social skiktning. Repro AB, Stockholm. S 75.

⁴³ Statens offentliga utredningar. SOU 2014:6. Betänkande av utredning om män och jämställdhet. Stockholm 2014. S 19 – 20.

⁴⁴ Statens offentliga utredningar. SOU 2014:6. Betänkande av utredning om män och jämställdhet. Stockholm 2014. S 20.

Jämställdhetsdebatten fokuserar till stor del på mäns större maktpositioner och resurser då det är männen som allomfattande fortfarande gynnas av könsordningen i samhället. Men de könsnormer och handlingsmönster som begränsar kvinnors liv har även visat sig kunna påverka mäns liv till det negativa. Därför är det av stor betydelse och vikt att mäns roller, insatser och villkor uppmärksammas i det jämställdhetspolitiska arbetet.⁴⁵

Mäns hälsotillstånd, sociala utsatthet och riskbeteende, mäns våldsutövande och våldutsatthet, attityder till sexualitet och till jämställdhet – allt detta är frågor som tas upp, analyseras och diskuteras i undersökningen.

Synen på män kan ibland bli ensidig och onyanserad när man talar om jämställdhetsfrågor, vilket man i denna undersökning menar kan riskera att leda till att många män och kvinnor inte känner igen sig i diskussionen och därmed inte engagerar sig i den eller rentav tar avstånd ifrån den. Detta då det finns stora skillnader mellan mäns villkor och förutsättningar i samhället, patriarkatet får konsekvenser inte bara i kvinnors liv utan likaså i männens. Män är överrepresenterade i samhällets spets men samtidigt är det även männen också ligger högst i kulmen när det kommer till självmord, missbruk, kriminalitet. Man menar i denna undersökning att förändrade mansnormer och könsroller överlag skapar ett möjliggörande för förbättringar i samhället generellt, inte endast för kvinnor utan likaså även för män.⁴⁶

Den utveckling som råder där kvinnor stärker sin ställning har fått vissa skribenter att tala om något som skulle kunna ses som mannens undergång. Vad som menats med detta är hur kvinnors allt starkare ställning kommer leda till att männens samhällseliga dominans och maktposition kommer ersättas med en samhällsordning där kvinnor utgör normen. Enligt denna undersökning är den typ av framställning missriktad. Att kvinnor blir normen i det framtida samhället finns det inte några distinkta och sannfärdiga tecken som tyder på, däremot tror man att jämställdhet som norm förhoppningsvis stärks vilket i sin tur skulle förändra synen på både kvinnor och män. Att mäns tidigare icke hotade position som samhällsnorm utmanats kan leda till starka reaktioner och motstånd hos många män, vilket kvinnohatet på nätet är ett tydligt exempel på. Så även om utvecklingen i längden skulle ge bättre möjligheter

---

⁴⁵ Statens offentliga utredningar. SOU 2014:6. Betänkande av utredning om män och jämställdhet. Stockholm 2014. S 20 – 21.

⁴⁶ Statens offentliga utredningar. SOU 2014:6. Betänkande av utredning om män och jämställdhet. Stockholm 2014. S 20 – 21.

för alla parter är denna förändrade ställning för männen i samhället en process som kan få stora konsekvenser, både på ett samhälleligt och på ett individuellt plan.⁴⁷

De resonemang som tagits upp och belysts i denna undersökning visar på vikten av att frågor om mäns förhållande till jämställdhet får en självklar plats på den politiska agendan. I denna undersökning har frågor och bland annat migration, integration, demokrati och den sociala sammanhållningen diskuterats som centrala frågor för det framtida Sverige. Man menar genom denna undersökning att jämställdhetsfrågor i bred mening lägger en viktig grund för att ha kapacitet att ta sig an och möta dessa utmaningar.⁴⁸

5.4 Attityder till jämställdhet

Under 1990 – talet finner vi hoppfulla röster som lyfter fram positiva och ibland till och med förändringar som anses radikala av manligheten och där man talar om tendenser till en ny och förändrad maktbalans mellan könen. Samtidigt är det även ett decennium som präglas av starka strömmar av anti – feminism. Man vill mena att det finns ett stöd för tesen om en förändrad och mer jämställd svensk manlighet. Det finns idag en betydande svensk och nordisk forskning som har visat på tydliga förändringar i manlig intimitet och i hur unga män närmar sig kropp, sexualitet och intimitet. Man har kunnat se tendenser till att den manliga vänskapen genomgår en omvandling från en mer distanserad, rationell och homosocial form, där makt, konkurrens och homofobi utgör grundstenar mot en intimitet som tillåter kroppslig beröring, närhet och förtroende och som inte bygger på homofobi och avståndstagande från andra män och kvinnor. Oavsett hur vi tolkar och vrider och vänder på våra iakttagelser av en ny manlighet, kan vi konstatera att genusmönstren inte är rörliga och obeständiga. Man menar att själva definitionen av hegemonisk manlighet sakta men säkert har börjat omdefinieras. Detta behöver inte innebära att en helt ny typ av manlighet tas fram, utan att man istället analyserar de förändringar som sker som delar av ett större mönster. Men menar på att bilden av denna nya manlighet riskerar att kollidera med bilden av män som trakasserar, misshandlar och dödar kvinnor.⁴⁹

---

⁴⁷ Statens offentliga utredningar. SOU 2014:6. Betänkande av utredning om män och jämställdhet. Stockholm 2014. S 19 – 20.

⁴⁸ Statens offentliga utredningar. SOU 2014:6. Betänkande av utredning om män och jämställdhet. Stockholm 2014. S 305 – 309.

⁴⁹ Thomas Johansson. *Delbetänkande: Män tycker, tänker och gör*. Bilaga 20.

I denna studie har man fokuserat på att undersöka mäns och kvinnors attityder till olika ledande frågor inom jämställdhetsfältet. Genom att fokusera på en rad centrala samhällsfrågor som behandlar faktorer som jämställdhet, politik, sexualitet, hälsa och rasism ville man här lyfta fram viktiga nyanser som återfinns i hur män och kvinnor tar plats i samt hur män och kvinnor aktivt deltar och verkar för att skapa samhället.⁵⁰

I denna undersökning belyser man tidigare undersökningar och hur dom har visat på positiva förändringar hos medborgares attityder till jämställdhet. Diskussionen blir då om detta är något som endast avspeglar en ytlig förändring eller om det handlar om djupare förändringar i både attityder och handling. Det visade sig att de flesta män och kvinnor är positiva till att satsa på ett samhälle med ökad jämställdhet mellan könen, men samtidigt kunde man se en viss skillnad i att det var något fler kvinnor än män som ställde sig positivt till frågan.⁵¹ De mönstren man kunnat belysa i olika undersökningar vad gäller män och kvinnors attityder till jämställdhet har kunnat visa på där en majoritet av den svenska befolkningen anser det viktigt med jämställdhet. Men när man sedan har ställt frågor som varit mer specifika kring ämnet har det visat sig att där finns flera olika faktorer som skiljer män och kvinnorna åt. Framförallt handlar det om inställningen till hur man med konkreta medel ska uppnå ett mer jämställt samhälle.⁵²

När det kommer till våldsbrott i samhället har man genom undersökning kunnat se att män är överrepresenterade som förbrytare. Både när det gäller brott mot andra män samt brott mot kvinnor. I Sverige har mäns våld mot kvinnor ofta försökt tolkas och förstås inom ramen för ett perspektiv där det manliga könet är kopplat till makt och överordnad. Men har förklarat

---

Statens offentliga utredningar. SOU 2014:6. Betänkande av utredning om män och jämställdhet. Stockholm 2014. S 4 – 5.

⁵⁰ Thomas Johansson. *Delbetänkande: Män tycker, tänker och gör*. Bilaga 20. Statens offentliga utredningar. SOU 2014:6. Betänkande av utredning om män och jämställdhet. Stockholm 2014. S 4 – 6.

⁵¹ Thomas Johansson. *Delbetänkande: Män tycker, tänker och gör*. Bilaga 20. Statens offentliga utredningar. SOU 2014:6. Betänkande av utredning om män och jämställdhet. Stockholm 2014. S 11 – 13.

⁵² Thomas Johansson. *Delbetänkande: Män tycker, tänker och gör*. Bilaga 20. Statens offentliga utredningar. SOU 2014:6. Betänkande av utredning om män och jämställdhet. Stockholm 2014. S 12 – 13.

mäns våld mot kvinnor genom att menar på att män på ett strukturellt plan är överordnade kvinnor och därmed tar de sig rätten att utöva våld.⁵³

En stor del av den politiska diskussionen och försöken att införa lagändringar på 1970 – och 80 – talet kretsar kring förståelsen av vad en attityd är och vilken inverkan dessa attityder har på jämställdhetsarbetet. Studier kring attitydmätningar kan klargöra hur människor vid en viss tidpunkt i ett visst kollektivt sammanhang påverkas av samtida debatter samt offentliga bilder och annan information och hur dessa människor i detta förhåller sig till olika påståenden. Resultaten över detta ger en överblick kring de attityder och föreställningar som finns i samhället vid en viss tidpunkt.⁵⁴

I de samhällen där den patriarkala logiken har utsatts för hård kritik och på så vis även till viss del sats i gungning, finner man en jämställdhetsideologi. Man kan där se en till viss del förändrad maktbalans mellan könen, en balans som konstant är i förändring. I vissa grupper är fortfarande den patriarkala logiken starkt dominerande. Hur förändringar kring detta konkret kan ta sig i uttryck är beroende av flera olika faktorer som bland annat klass, utbildning, ålder och etnicitet, för att nämna några. Det handlar om att de allmängiltiga normsystemen bryts så att man kan belysa de olika visen de olika grupperna ser på, samt förhåller sig till jämställdhet.⁵⁵

---

⁵³ Thomas Johansson. *Delbetänkande: Män tycker, tänker och gör*. Bilaga 20. Statens offentliga utredningar. SOU 2014:6. Betänkande av utredning om män och jämställdhet. Stockholm 2014. S 20 – 21.

⁵⁴ Thomas Johansson. *Delbetänkande: Män tycker, tänker och gör*. Bilaga 20. Statens offentliga utredningar. SOU 2014:6. Betänkande av utredning om män och jämställdhet. Stockholm 2014. S 31 – 32.

⁵⁵ Thomas Johansson. *Delbetänkande: Män tycker, tänker och gör*. Bilaga 20. Statens offentliga utredningar. SOU 2014:6. Betänkande av utredning om män och jämställdhet. Stockholm 2014. S 20 – 22.

6.0 Analys

I Sverigedemokraternas åtgärdsrapport problematiserar de samhällsproblem rörande kvinnors utsatthet ur deras politiska position och synvinkel. Partiet presenterar förslag på åtgärder som de anser att Sverige bör tillämpa för att bekämpa kvinnors utsatthet i vardagen.

I genomförandet av denna analys har jag valt ut några passager ur Sverigedemokraternas åtgärdsprogram.⁵⁶ Dessa kommer jag att analysera och diskutera i kontexten av min valda metod och teori.

Genom att läsa Sverigedemokraternas rapport framgår det att kvinnan är objektet som på ett eller annat vis utsätts för handlingar som försätter kvinnan i en ofrivillig utsatt situation i hennes vardag. Genom att granska rapporten genom en kritisk diskursanalys framgår det att kvinnan är den som behöver skyddas och framförallt att hon bör skyddas från den utländska mannen. Rapporten är skriven och undertecknad av fyra kvinnor samt fyra män.⁵⁷

Rapporten är skriven på ett vis som mer eller mindre beroende på vilka passager man läser, fräntar mannen sin faktiska förmåga att agera och handla som en förväntad med – människa och samhällsmedborgare. Genomgående i rapporten diskuterar SD huruvida man bör vidta åtgärder för att kvinnan ska skyddas från mannens beteende. Fokus ligger inte på huruvida man ska arbeta för att ändra männens kvinnoosyn, beteendemönster och agerande gentemot kvinnan. På så vis kan man säga att ansvaret för att kvinnans utsatta position i samhället ska förbättras, läggs på kvinnan själv. Alltså på objektet som i detta fall är den utsatta kvinnan i samhället, istället för att lägga ansvaret på mannen som i denna kontext är orsaken till att kvinnans trygghet och säkerhet riskerar att äventyras. Detta gör att kvinnan som befinner sig i den utsatta i situationen, trots sin underlägsna position – blir den som tvingas anpassa sitt beteende och vidta olika typer av åtgärder för att skapa sig en trygg plats i vardagen.

---

⁵⁶ Richard Jomshof m.fl. (SD, -). Motion till riksdagen 2017/18: 3060. Åtgärdsprogram för kvinnor i vardagen.

⁵⁷ Richard Jomshof m.fl. (SD, -). Motion till riksdagen 2017/18: 3060. Åtgärdsprogram för kvinnor i vardagen. S 3.

Samtidigt som detta försätter kvinnan i en tvivelaktig situation blir detta även ett förminskade vis att se på mannens förmåga och kapacitet att själv vidta åtgärder som ska kunna säkra kvinnans plats i vardagen.⁵⁸ Exempel som visar på detta kommer presenteras i nästkommande stycke.

I materialet Betänkandet kring män och jämställdhet visar man på hur avgörande det är för jämställdhetsarbetet för en nation att samhället ska ställa samma krav på män och kvinnor när det handlar om flera olika faktorer, varav en viktig pelare är lika ansvarstagande när det handlar om avståndstagande från våld. Likaså har deras undersökning visat hur viktigt det är att jämställdhetsarbetet uppmärksammar de normer för hur maskulinitet påverkar individer och samhället. Det handlar dels om manliga strukturer och vad dessa gör mot kvinnors utsatthet i samhället, men det handlar även om männens riskbeteende och deras sårbarhet. Det är viktigt att visa hur förändrade maskulinitetsnormer utmanar patriarkala mönster och uppmärksamma hur män på olika vis ger uttryck för omsorg och förändring.⁵⁹ Detta ges det dock ingen möjlighet för männen att varken visa eller göra. Detta då SD genom sina åtgärder menar på att för att förbättringar ska kunna ske för kvinnans utsatta roll ligger ansvaret i grund och botten hos kvinnan själv.⁶⁰

Åtgärden att det ska sättas in fler resurser inom polisens verksamhet så att utbildade poliser ska kunna ges tid att vistas ute på stan, i syftet att skapa trygghet för kvinnor, kan vid en första tanke anses som en rimlig och bra åtgärd.

Men om vi stannar upp och funderar utifrån Faircloughs kritiska diskursanalys på vad denna åtgärd säger, då kan vi se att fokus kring att åtgärda detta samhällsproblem (mäns våld mot kvinnor), än en gång riktas mot huruvida man bör agera för att skydda kvinnan från mannen. Istället för att fokusera på det grundläggande problemet, som är orsaken till att kvinnan känner sig utsatt och otrygg ute på gatorna – nämligen männen. Partiet utelämnar här själva aktören genom att inte nämna vem som skapar våldet. På så vis läggs ansvaret kring kvinnovåldet på kvinnorna själva.⁶¹

---

⁵⁸ Richard Jomshof m.fl. (SD, -). Motion till riksdagen 2017/18: 3060. Åtgärdsprogram för kvinnor i vardagen. S 3 – 5.

⁵⁹ Statens offentliga utredningar. SOU 2014:6. Betänkande av utredning om män och jämställdhet. Stockholm 2014. S 59.

⁶⁰ Richard Jomshof m.fl. (SD, -). Motion till riksdagen 2017/18: 3060. Åtgärdsprogram för kvinnor i vardagen. S 3 – 5.

⁶¹ Richard Jomshof m.fl. (SD, -). Motion till riksdagen 2017/18: 3060. Åtgärdsprogram för kvinnor i vardagen. S 7.

SD tar även vidare upp i sin rapport att taxi är ett vanligt förekommande hjälpmedel som används i stor grad av kvinnor då dem ska ta sig hem sent om kvällar och nätter. Därför menar SD att taxinäringen är en viktigt trygghetsskapande samhällsfunktion och att det under inga omständigheter ska få lov att ske några kränkningar eller våldshandlingar mot kvinnor i en taxi. SD är tydliga med att lyfta fram hur viktigt de anser det vara att bland annat Transportstyrelsen tillsammans med taxibolagen ska göras skyldiga att kontrollera taxiförare för lämplighet såväl vid nyanställning som fortlöpande under förarens yrkesverksamhet. SD menar att detta måste ske under strikta former så att det aldrig riskerar att finnas några olämpliga taxiförare.⁶²

Citat ur rapporten: *”I vårt Sverige kommer alla som sätter sig i en taxi, oavsett situation, veta att en trygg färd väntar dom.”*⁶³

Vad är det egentligen detta resonemang från Sverigedemokraterna säger?

Att framställa taxibolagens chaufförer som eventuella gärningsmän utan att visa några konstaterade belegg för detta talar för hur SD framför sina åsikter i text med underliggande betydelser. Den underliggande föreställningen som finns här är att det är vanligt förekommande att taxichaufförer som arbetar i Sverige har en annan etnisk bakgrund än svensk. Genom att trycka på att alla taxichaufförer ska granskas och godkännas innan de får lov att arbeta, syftar på föreställningen från Sverigedemokraternas sida till att det framförallt är personer med utländsk härkomst som arbetar som taxichaufförer, dessutom är många taxichaufförer män. Så vad SD menar på i detta resonemang är att taxichaufförer bör granskas, då dom oftast är män med utländsk härkomst, vilket partiet i denna text menar kan öka risken att dessa män är mer benägna att begå våldshandlingar mot kvinnor i taxibilar.⁶⁴

Här har SD kopplat samman våld mot kvinnor med män med utländsk bakgrund. SD har inte skrivit detta rakt på sak i sin rapport, men om man studerar vad partiet väljer att säga och inte säga i detta resonemang, blir det tydligt vilka underliggande föreställningar som ligger till grund för denna åtgärds punkt i deras rapport. Detta kan kopplas med teorin jag valt att studera

---

⁶² Richard Jomshof m.fl. (SD, -). Motion till riksdagen 2017/18: 3060. Åtgärdsprogram för kvinnor i vardagen. S 8 – 9.

⁶³ Richard Jomshof m.fl. (SD, -). Motion till riksdagen 2017/18: 3060. Åtgärdsprogram för kvinnor i vardagen. S 9.

⁶⁴ Richard Jomshof m.fl. (SD, -). Motion till riksdagen 2017/18: 3060. Åtgärdsprogram för kvinnor i vardagen. S 8 – 9.

denna undersökning utifrån. Teorin säger att SD använder feministiska frågor som argument mot invandring. Dom använder de feministiska bekymmer som finns i samhället och som skapar jämställdhetsproblem genom att föra en typ av feministisk kamp som bör främja kvinnors plats i samhället, men som istället blir deras argument kring feministiska bekymmer ett argument mot främjandet för invandring.⁶⁵

Fortsättningsvis diskuterar SD problematiken med det utbredda kulturella kvinnovåldet i det offentliga rummet. SD menar att det handlar om en helt annan kulturell kvinnosyn än den svenska. En kvinnosyn som inte kan respektera kvinnors fysiska integritet. Denna kvinnosyn menar SD kan resultera i att ensamma kvinnor utsätts för allt från sexuellt ofredande till överfallsvåldtäkter.

SD tar stöd i statistik från BRÅ som visar på att personer som inte är födda i Sverige, är fem gånger så ofta misstänka för våldtäkt än svenskar.⁶⁶

SD fortsätter sedan med att poängtera vilka utländska grupper det är dem syftar på genom att skriva, citat:

”Det är naturligtvis inte invandrade norrmän eller andra liknande folk som står för denna kvinnosyn och detta fruktansvärda kvinnovåld.”⁶⁷

SD skriver detta resonemang på angivet sätt att detta är sanningsbaserad fakta. Det finns inget att ifrågasätta om man läser deras övertygelse kring hur denna åtgärd bör behandlas. Vad texten däremot också kan ses antyda till är att mannen som har en annan etnisk bakgrund än svensk, än en gång målas upp som den sanningsenliga förövaren.

Viktigt att poängtera är att SD vänder BRÅ:s statistisk kring huruvida olika etniska grupper är misstänka för brott, likt det vore detsamma som att de är dömda skyldiga till brott.

Men denna statistik säger ingenting om huruvida dem sedan faktiskt har ansetts skyldiga eller ej av det juridiska rättssystemet. SD menar alltså att åtgärder behöver vidtas för att säkra

---

⁶⁵ Maja Sager & Diana Mulinari. Safety for whom? Exploring femonationalism and care – racism in Sweden. Women’s Studies International Forum. Press 2018. S 1 – 2.

⁶⁶ Richard Jomshof m.fl. (SD, -). Motion till riksdagen 2017/18: 3060. Åtgärdsprogram för kvinnor i vardagen. S 16 – 17.

⁶⁷ Richard Jomshof m.fl. (SD, -). Motion till riksdagen 2017/18: 3060. Åtgärdsprogram för kvinnor i vardagen. S 16.

kvinnans plats i samhället, bort från etniska grupper av män. Dock inte män som kommer från länder likt Norge.⁶⁸

Det finns ordval och ett underliggande budskap i författarens språk i detta resonemang som visar på att det inte är mannen i sig SD anser vara problemet. Citatet visar på att det är den utländska mannen som kvinnan bör akta sig för. Den svenska mannen och även andra män som egentligen även dem bör kategoriseras in i kategorin invandrare, så som normmän, benämns i detta resonemang inte som en del av problemet i åtgärderna som bör vidtas kring mannens våld mot kvinnan.⁶⁹

Resonemanget går att applicera på Maja Sager och Dians Mulinaris teori kring hur SD använder feministiska bekymmer för att argumentera mot invandring. Istället för att SD i detta resonemang för en politik som inte ska uppfattas som främlingsfientlig, väljer dom att framställa sin politik så att den ska uppfattas som att SD värnar om kvinnan och hennes utsatta position i samhället.⁷⁰

SD skriver i sin rapport att idag får en person med utländsk bakgrund som döms för brott som kan ge fängelsestraff i Sverige lov att utvisas. Frågan ifall utvisning ska ske är dock upp till domstolen och det är sällan fall tas upp till prövning för utvisning. I de fall där prövning till utvisning har gjorts är det få gånger utvisningen påförs, detta då domstolen även ska beakta personens levnadsförhållanden, familjesituation, hur länge personen har bott i Sverige samt andra faktorer som kan spela roll som anses försonande. Skulle personen i fråga trots detta utvisas är det inte med säkerhet att utvisningen måste innebära mer än ett återreseförbud på några år och själva straffet kan till stora delar kortas ner i de fall som domstolen anser att brottslingen lider men av utvisningen.⁷¹

---

⁶⁸ Richard Jomshof m.fl. (SD, -). Motion till riksdagen 2017/18: 3060. Åtgärdsprogram för kvinnor i vardagen. S 16 – 17.

⁶⁹ Richard Jomshof m.fl. (SD, -). Motion till riksdagen 2017/18: 3060. Åtgärdsprogram för kvinnor i vardagen. S 16.

⁷⁰ Maja Sager & Diana Mulinari. Safety for whom? Exploring femonationalism and care – racism in Sweden. Women´s Studies International Forum. Press 2018. S 1 – 2.

⁷¹ Richard Jomshof m.fl. (SD, -). Motion till riksdagen 2017/18: 3060. Åtgärdsprogram för kvinnor i vardagen. S 16 – 17.

SD menar i sin rapport att bättre och strängare straff kring utvisningsregler är en viktig pusselbit för att minska kvinnovåldet riktat mot kvinnor såväl i det offentliga rummet som hedersrelaterat våld i nära relationer. Detta menar SD är extra viktigt då många sexualbrott så som överfallsvåldtäkter begås av just personer med utländsk bakgrund. SD anser att det både av moraliska och praktiska skäl är självklart att det aldrig ska krävas mer än en våldtäkt för att en person med utländsk bakgrund ska kunna bli utvisad på livstid.⁷²

”Har man begått ett sådant brott har man helt enkelt förbrukat sin rätt att vistas här.”⁷³

Sverigedemokraterna vill göra prövningen om utvisning obligatorisk och livstidsutvisning till en regel snarare än ett undantag så som det fungerar i det svenska juridiska rättssystemet idag. Detta motiverar SD genom att hävda att denna åtgärden vore för det bästa ur perspektivet att kunna skydda kvinnan. Då denna åtgärd skulle innebära att grova brottslingar aldrig ges chansen att begå fler än ett brott mot kvinnor i Sverige. SD menar att bättre utvisningsregler är ett stort och viktigt steg i strävan efter ett tryggt samhälle fritt från våld mot kvinnor.⁷⁴

För att då koppla detta till Sager och Mulinaris teori angående Sverigedemokraternas användning av feministiska frågor i sin kamp mot invandring. SD:s förslag på åtgärder mot brottslingar med utländsk bakgrund visar evident på att partiet vill få personer med utländsk härkomst utvisade om dessa personer har begått något typ av våldsbrott mot kvinnor. SD beskriver det som den mest lämpade lösningen för att säkra kvinnors plats i det offentliga rummet. Men genom att titta på detta resonemang utifrån Sagers och Mulinaris teori kan man utstudera att partiets underliggande ståndpunkt i detta resonemang egentligen visar på att partiet förespråkar en främlingsfientlig framtoning i sina förslag på åtgärder gentemot brottsmän med utländsk bakgrund.⁷⁵

---

⁷² Richard Jomshof m.fl. (SD, -). Motion till riksdagen 2017/18: 3060. Åtgärdsprogram för kvinnor i vardagen. S 16 – 17.

⁷³ Richard Jomshof m.fl. (SD, -). Motion till riksdagen 2017/18: 3060. Åtgärdsprogram för kvinnor i vardagen. S 17.

⁷⁴ Richard Jomshof m.fl. (SD, -). Motion till riksdagen 2017/18: 3060. Åtgärdsprogram för kvinnor i vardagen. S 17.

⁷⁵ Maja Sager & Diana Mulinari. Safety for whom? Exploring femonationalism and care – racism in Sweden. Women´s Studies International Forum. Press 2018. S 1 – 2.

Om vi tittar på citatet utifrån Faircloughs kritiska diskursanalys visar detta på hur Sverigedemokraterna använder sina förslag åtgärder för att skydda kvinnor genom att lägga fram lösningar som innebär att personer med utländsk härkomst inte ska ha samma möjligheter att få vistas i Sverige under samma förutsättningar som helsvenskar. Sverigedemokraterna ämnar här driva en feministisk fråga angående det våld som sker mot kvinnor och presenterar därför en åtgärd med framlagt syfte att främja kvinnors säkerhet. Dock syftar inte åtgärderna till att det är den manliga befolkningen i stort som är en del av problemet, utan istället har man fokuserat språket på så vis att det ska riktas mot den delen av manliga befolkningen som har en utländsk bakgrund.⁷⁶

Genom att undersöka Sverigedemokraternas åtgärdsprogram för våld mot kvinnor i vardagen med hjälp av en kritisk diskursanalys, samt med Maja Sager och Diana Mulinari's teori har denna analys belyst att det finns delar ur SD:s rapport som visar på hur Sverigedemokraterna konstruerar och motiverar de invandringskritiska budskap som ger sig tillkänna genomgående i rapporten. Detta görs genom att SD lyfter fram och driver feministiska frågor. I analysen har detta kunnat visa på hur ojämlikheter och orättvisor kring synen på etnicitet hos män, kopplat till mäns våldsagerande beteende mot kvinnor, bör bemötas enligt Sverigedemokraternas åtgärdsrapport för våld mot kvinnor.⁷⁷

---

⁷⁶ Maja Sager & Diana Mulinari. Safety for whom? Exploring femonationalism and care – racism in Sweden. Women´s Studies International Forum. Press 2018. S 3 – 4.

⁷⁷ Maja Sager & Diana Mulinari. Safety for whom? Exploring femonationalism and care – racism in Sweden. Women´s Studies International Forum. Press 2018. S 1.

7.0 Resultat och Diskussion

Ändamålet med denna undersökning var att kritiskt granska hur Sverigedemokraterna redogör för de åtgärder de anser att Sverige bör vidta i arbetet för att säkra kvinnans utsatta roll i det svenska samhället. Undersökningens syfte ämnade jag att besvara genom två frågeställningar som jag studerat utifrån att granska Sverigedemokraternas åtgärdsprogram. Detta har jag tagit mig an genom att tillämpa Sager och Mulinaris teori på mitt valda material, för att sedan granska det utifrån en kritisk diskursanalys.

Efter att ha analyserat Sverigedemokraternas åtgärdsprogram för kvinnor i vardagen med hjälp av kritisk diskursanalys som arbetsform har jag kunnat ge svar på undersökningens två frågeställningar som har syftat till att undersöka hur partiets politiska ståndpunkt skildras i sina förslag på åtgärder i partiets rapport. Samt hur Sverigedemokraterna framställt kvinnan i partiets åtgärdsrapport för våld mot kvinnor i vardagen.

Analysen har visat på centrala delar ur partiets åtgärdsprogram som uppvisar ett resultat där en framställning av feministiska frågor och feministiska bekymmer drivs i form av en kamp mot en välkommande invandringspolitik. Analysen har visat på hur Sverigedemokraternas förslag på åtgärder för att säkerställa kvinnans trygga roll i vardagen, har presenterats med lösningar på problemen där lösningen har varit åtgärder som inneburit striktare och missgynnande förutsättningar för de män som lever i Sverige med en invandrabakgrund.

Vilket i sin tur har kunnat visa på att detta ger till följd att de åtgärder som Sverigedemokraterna presenterat i detta åtgärdsprogram inte har kommit att framförallt fokusera på den feministiska kampen för att främja jämställdhet. Det har istället visat sig vara en strävan efter att kunna använda sig av feministiska frågor som verktyg i form av argument i kampen att återställa och bevara den homogena nationen inom Sveriges gränser.

Med kritisk diskursanalys som metod har analysen kunnat visa på hur Sverigedemokraterna med ett välfungerande retoriskt språkbruk i sitt åtgärdsprogram visat på ett maktspråk som verkar för att återge och framställa en maktobalans bland olika grupper människor i samhället. Med hjälp av den kritiska diskursanalysen som metod har jag kunnat visat på hur språkets mening spelar en stor roll för hur människor uppfattar den information som når ut till samhället. Vi använder språket för att forma samhället samtidigt som människorna i samhället formas av det språk som används.

Med denna undersökning har jag kunnat bidra genom att studera hur framställningen av ett språkbruk kan skapa föreställningar och uppfattningar kring människor i samhället. Intresset har legat i att studera hur ett visst språkbruk kan fungera för att framföra framställningar och ståndpunkter som besitter underliggande budskap.

Språkets makt är stor och genom att utifrån en kritisk diskursanalys studera vad som verkligen menas med det som sägs, kan man belysa meningar som har ett annat underliggande budskap än vad man vid första anblick kan tycka sig tyda.

Sverigedemokraterna använder sin retorik med budskap att driva feministiska frågor med uppmaningen att öka jämställdheten och med ambitionen och syftet att säkra kvinnans plats i samhället fri från våldshandlingar av mannen. Sverigedemokraterna framställer kvinnan som en viktig faktor själv till att dels lösa och dels anpassa sig till dessa samhällsproblem. Detta samtidigt som SD även menar på att åtgärderna som bör vidtas för att minska våldshandlingar mot kvinnor är åtgärder som främst bör rikta sig mot män med utländsk bakgrund, och på så vis kan det ses som en motarbetning mot att främja landets invandring.

Analysen har visat på resultat att Sverigedemokraterna driver denna feministiska fråga som en kamp mot främjandet av invandring. Utifrån analysen som här genomförts kan slutsatsen att Sager och Mulinaris teori går att applicera på Sverigedemokraternas åtgärdsprogram för kvinnor i vardagen.

Källförteckning

Edling, Christofer & Liljeros, Fredrik (red.), *Ett delat samhälle: makt, intersektionalitet och social skiktning*, 2. rev. och utök. uppl., Liber, Stockholm, 2014.

Jomshof Richard m.fl. (SD, -). Motion till riskdagen 2017/18: 3060. Åtgärdsprogram för kvinnor i vardagen.

<https://data.riksdagen.se/fil/D7AFB4F5-FFA8-4AB8-A9AE-85562B3DFD98>

Johansson Thomas, *Delbetänkande: Män tycker, tänker och gör*. Bilaga 20. Statens offentliga utredningar. SOU 2014:6. Betänkande av utredning om män och jämställdhet. Stockholm 2014.

Sager Maja & Mulinari Diana. Safety for whom? Exploring femonationalism and care – racism in Sweden. Women’s Studies International Forum. Press 2018.

Statens offentliga utredningar. SOU 2014:6. Betänkande av utredning om män och jämställdhet. Stockholm 2014.

<https://www.regeringen.se/49b70d/contentassets/6e2024c9c99948bfa052224089272c0e/man-och-jamstallldhet-fran-missiv-till-bilaga-8-sou-20146>

Sverigedemokraterna, Sverigedemokratisk politik; <https://sd.se/vilka-vi-ar/> (Hämtad 2020 – 01 – 11).

Winther Jørgensen, Marianne & Phillips, Louise, *Diskursanalys som teori och metod*, Studentlitteratur, Lund, 2000.